

"אַתָּה, שְׁנַרְאִית נִפְלָא מִבְּעַד לַחֲלוֹן"

כל מה שנשאר משירתה

מיוונית עתיקה: שמעון בוזגלו

פְּרָקְסִילָה (Πράξιλλα) הייתה משוררת לירית יוונייה שפעלה באמצע המאה החמישית לפני הספירה בסיקיון, מדינה בצפון חצי האי הפלופונסי. היחס אליה בעת העתיקה התנודד מאזכור שלה בראש רשימת תשע המשוררות הגדולות (אַנְטִיפֶטְרוֹס מתסלוניקי, אנתולוגיה פְּלִינִית, ט, 26), ועד לזלזול בוטה (טְטִיאָנוֹס, נגד היוונים, 33): "לִי־סִיפּוֹס יצר פסל ארד של פרקסילה, למרות שלא אמרה בשירים שלה שום דבר בעל ערך".

נשאר לנו רק חמישה פרגמנטים קצרצרים משירתה, וכולם מובאים כאן. מספור הפרגמנטים הוא לפי המהדורה המדעית (PMG).

747¹

הַדְּבַר הַכִּי יָפָה שְׁאֲנִי מִשְׁאִיר מֵאַחֹר
הוא אוֹרָה שֶׁל הַחֲמָה;
שְׁנִית, הַכּוֹכְבִּים הַבּוֹרְקִים וּפְנֵי הַלְּבָנָה,
וְגַם מִלְפָּפוֹנִים בְּשָׁלִים וְתַפּוּחִים וְאַגָּסִים.

748

אַבֵּל הוא מְעוֹלָם לֹא שְׁכָנֵעַ
תֵּלֵב בְּחֻזָּה שְׁלֵךְ.

1 פרקסילה מציגה במזמור שלה את אֲדוֹנִיס כמי שנשאל על ידי יושבי השאול מה הדבר הכי יפה שהוא משאיר למעלה, והוא עונה, וכאן מופיע הקטע למעלה (זנוביוס).

²749

לְמַד אֶת הַסְּפוּר שֶׁל אֲדָמְטוּס,³ חֵבֶר,
וְאַהֲבָה אֶת הַטּוֹבִים.

הַתְּרַחֵק מֵהַנְּבִזִּים וְדַע – רַק לְעֵתִים רְחוּקוֹת
הֵם מְכִירִים תּוֹדָה.

⁴750

מִתַּחַת לְכָל אֶבֶן, אִישׁ,
חִפֵּשׂ אֶת הָעֶקֶרֶב.

754

אֶת, שְׁנֵרְאִית נִפְלָא מְבַעַד לַחֲלוֹן,
עִם פָּנֵי בְּתוּלָה וְגוֹף שֶׁל אִשָּׁה.

2 סביר להניח שכל אחד משני המשפטים האלה הוא התחלה של שיר משתה, ולא שני משפטים רציפים באותו שיר.

3 אדמטוס: מלך פְּרָאִי בתסליה, שהיה ידוע באירוח הנדיב שלו. הנדיבות הזאת לא נעלמה מעיניהם של האל אפולון ושל הגיבור הרקלס, ובעקבותיה הוא זכה לחיות פרק זמן ארוך ממה שקצב לו הגורל (ראו אלקסטיס מאת אוריפידס).

4 הציטוט הזה מגיע מפרשן קדום של הקומדיה נשים בתְּסִמוֹפוֹרִיָה (או חג הנשים, שורות 529-530) מאת אריסטופנס, שבה המקהלה אומרת על פוליטיקאים, בפרפרזה על הציטוט למעלה:

מִתַּחַת לְכָל אֶבֶן בְּדֵק
שֶׁלֹא חֲבוּי עֶסְקוֹן מְכִישׁ.